

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Beregsana”, „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de păstrare”
Miercurea, „Cassa de păstrare” Seliște, „Chioreana”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Detunata”, „Doina”, „Economul”,
„Făgețana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Grănișterul”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Iulia”, „Lăpovana”, „Lugoșana”, „Lucea-
fêrul”, „Mercur”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Patria”, „Plugarul”,
„Poporul”, „Racoțana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Selăgeana”, „Sentinela”, „Silvania”, „Someșana”, „Steaua”, „Timișana”, „Ulpiana”,
„Victoria”, „Vlădeasa” și „Zlăgheana”.

Prețul de prenumerare:
pe 1 an K 16.—, pe 1/2 an K 8.—.

DIRECTOR
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul V.

Sibiu, 10 Octombrie 1903.

Nr. 41.

DELEGAȚIUNEA BĂNCILOR ROMÂNE.

Convocare.

În conformitate cu hotărîrea Conferenței ținute în 20 Septembrie 1901 și cu dispozițiunile luate de Delegațiunea Băncilor Române, convoc prin aceasta

a III. Conferență

a Directorilor Băncilor Române asociate,

care se va ține în Sibiu, la 19 Octombrie 1903 st. n. oarele 3 p. m., în localitățile Casinei române.

Domnii Directori de Bancă, cari nu vor pute participa în persoană la această conferență, sunt rugați a îngrijii, ca institutul ce conduc, să fie reprezentat prin alt Delegat.

Sibiu, 8 Octombrie 1903.

Presidentul Delegațiunii:

P. Cosma.

Agendele Conferenței Băncilor.

I.

În Nr. nostru din 26 Septembrie a. c. am anunțat că Directorii Băncilor române vor fi convocați pe timpul Congresului național-bisericesc la a III. Conferență în Sibiu, și am arătat în liniamente generale chestiunile principale ce Delegațiunea Băncilor le va supune deliberării Conferenței.

Fiind acum Conferența convocată pentru ziua de 19 Octombrie, credem că va fi de interes a reveni din nou asupra agendelor ce

vor preocupa pe reprezentanții Băncilor asociate la această întrunire, și trecând și de astădată preste afacerile curente ce se vor pune la ordinea zilei și cari nu reclamă o discuțiune prealabilă mai aprofundată, — vom insista din nou asupra celor patru chestiuni principale ce le-am schițat deja în numerii din urmă ai revistei noastre, și vom arăta acum punctul de vedere din care au fost apretețiate aceste chestiuni în sinul Delegațiunii.

*

Ce privesce în primul rând dispozițiunile pentru mobilizarea capitalurilor străine pe calea *cesiunii împrumuturilor ipotecare*, această chestiune în partea sa *principlă* a fost deja rezolvită nu numai în sinul Delegațiunii, ci și de plenul Conferenței, care încă în Septembrie 1901 a luat hotărîrea formală, ca să se încerce și pe această cale mobilizarea capitalurilor străine administrate de băncile noastre, și a îndrumat Delegațiunea să întrevină la „Albina”, singurul institut românesc care emite scrisuri fonciare, ca Direcțiunea ei să mijlocească admiterea scrisurilor sale la lombardul Băncii austro-ungare și astfel în cazul realizării cesiunii proiectate a împrumuturilor ipotecare, Băncile românesci să ajungă în posesiunea unor efecte sigur și la ori-ce moment realizabile.

Această condițiune prealabilă, după cum am raportat deja, astăzi este pe deplin dată, și astfel pentru moment ne mai pot preocupa numai *modalitățile practice* pentru realizarea planului urmărit. Aceste modalități le-am arătat în mod amănunțit în fruntea numărului nostru ultim, și credem că din expunerile noastre, basate pe experiențele și praxa institutelor mari din țeară, cari se ocupă cu asemenea afaceri, — conducătorii băncilor noastre s’au putut convinge, că realizarea hotărîrilor principale, luate în această privință încă de Con-

ferența II. din Septembrie 1901, nu vor întâmpina greutăți atât de mari ca să nu poată fi învinse. Avem convingerea că dacă nu totalitatea, apoi cel puțin partea preponderantă a împrumuturilor ipotecare dela băncile noastre, se vor pute întocmi astfel, ca să corespundă cerințelor legale pentru a pute forma baza emisiunii de scrisuri fonciare.

Nu încapă îndoială, că acest scop nu se va pute ajunge, fără ca — cel puțin la început — băncile noastre să se supună unor lucrări și osteneli mai mari și anevoioase. Dar silințele ce vor pune în această direcțiune, vor fi pe deplin resplătite prin însemnătatea garanțiilor de consolidare ce și-le vor crea.

Căci credem că pentru toți aceia, cari s'au ocupat cât de puțin cu stările actuale și cu șansele viitorului Băncilor noastre, și cari știu aprepia însemnătatea marelui inconvenient, că în privința mobilității există o divergență prea mare și deadreptul periculoasă între activele și pasivele lor, — toți aceia vor pute să-și deie seamă și de importanța unei acțiuni, al cărei scop și rezultat ar fi, ca în locul celor 14 milioane ce le reprezintă astăzi obligațiunile ipotecare, cari nu s'ar pute preface în număr de cât cel mult în timp de 5 sau 10 ani, — Băncile noastre să păstreze în casele lor, fie chiar și numai pe jumătate, o rezervă de efecte la orice moment realizabilă.

O asemenea rezervă de 8—10 milioane coroane ar fi cea mai puternică garanție a viitorului institutelor noastre de credit, și realizarea ei depinde astăzi numai dela serioșitatea, hărnicia și voința conducătorilor Băncilor românesce.

Intre asemenea împrejurări credem că Delegațiunea Băncilor nu va pute face conferenței altă propunere, și aceasta la rândul ei nu va pute lua altă hotărîre, decât să ceară institutului „Albina“ introducerea rescumpărării împrumuturilor ipotecare și să recomande Băncilor asociate, ca să-și întocmească împrumuturile ipotecare în condițiunile recerute spre a le pute ceda institutului numit în scopul emisiunii de scrisuri fonciare.

*

A doua chestiune mai de importanță, care — după cum am arătat — va fi supusă deliberării Conferenței, este *instituirea revisorilor-experti*.

Și în această privință s'au luat dispozițiuni încă în Conferența din 1901, realizarea lor a întâmpinat însă greutăți din cauza unor divergențe principiale de vederi între hotă-

rîrea conferenței deoparte, și între părerea experților numiți de Delegațiune, de altă parte.

În sensul hotărîrii conferenței „*agendele revisorilor-experti* se vor stabili prin un normativ special și se vor extinde numai asupra lucrărilor tehnice de contabilitate și a exactității contărilor și încheiărilor, iar asupra afacerilor *administrative* numai încât vor cere din cas în cas conducătorii institutelor“.

Delegațiunea a numit încă în ședința sa din 17 Decembre 1901, 6 revisori-experti, și i-a invitat să lucreze un proiect de regulament pentru stabilirea agendelor lor. Experții s'au și întrunit la 8 Iunie 1902 în Blaj, nu au putut însă stabili regulamentul cerut din cauza că au fost de convingerea că agendele lor ar trebui să se extindă și asupra afacerilor administrative, astfel ca institutetele la cari vor lucra, să le pună la dispoziție toate datele, fără nici o rezervă.

Conferența experților și-a motivat această cerere cu următoarele:

a) că partea administrativă a afacerilor de bancă nu se poate separa nici în teorie de partea lor tehnică, neputându-se precisa limitele lor;

b) că la censurarea bonității unui bilanț este inomis de lipsă a cunoașce și originea singuraticelor pozițiuni ce intră în el;

c) că o revisuire mecanică a bilanțurilor nu ar duce la scop, și după-ce nu oferă nici o garanție de corectitate, revisorii nu ar pute primi nici o răspundere pentru lucrarea lor.

Esența acestei controverse între hotărîrea Conferenței din 1901 și între părerea experților, este întrebarea dacă este ori nu rațional, ca toate băncile, fără excepțiune, să fie obligate a supune întreaga lor administrațiune censurării unui revisor-expert?

Căci să nu se uite, că hotărîrea Conferenței din 1901 nu exclude o censurare generală, ci o leagă numai de condițiunea: ca conducătorii băncilor să o ceară din cas în cas. Și credem că a fost bine, că s'a pus această condițiune.

Anume cetitorii nostri își vor aduce aminte, că prima hotărîre luată în această chestiune, încă cu ocaziunea Conferenței I. din 1898, a provocat multe nedumeriri, și în unele locuri chiar resens, și a fost considerată ca o neadmisibilă limitare a autonomiei băncilor. De această împrejurare a ținut și a trebuit să țină conferența II., când a stabilit condițiunea de sub întrebare.

De atunci încoace chestiunea controlului extern la bănci a fost mult discutată în presa de specialitate, și după-cum se poate vedea

și din articolele publicate și reproduse în revista noastră *), pretutindenea s'a manifestat tendența, de a întocmi controlul extern astfel ca să nu jignească autonomia institutelor, și nici nu încape îndoială, că în momentul când s'ar da revisorilor-experti facultățile ce pare a pretinde hotărîrea lor din Blaj, întreaga instituțiune ar deveni pentru o mare parte a băncilor deadreptul odioasă, încât în cele mai multe locuri nu se vor chiea revisori și astfel scopul urmărit nu s'ar ajunge. Iar despre aceea nici vorbă nu poate fi, ca asemenea revisiuni nelimitate să se declare *obligatoare*, pentru-că o asemenea măsură, a cărei îndreptățire scim că băncile nu vor să o recunoască nici legislațiunii, ar trece mult peste competența unei asocieri libere, cum este a băncilor noastre.

Credem la loc a reproduce aici motivele pe baza căror Delegațiunea a propus Conferenței și în vederea căroră aceasta a decis instituirea revisorilor experți.

„În deosebi ar fi — s'a ȃis atunci — să se restrîngă agendele revisorilor numai la revisuirea manipulațiunii tehnice, și anume astfel, că dênșii prin subscrierea bilanțurilor să confirme: esactitatea contărilor în registre și-a încheierii conturilor, precum și în deosebi împejurarea, că în bilanț interesele anticipate și restante au fost calculate și arătate conform normelor ce vor fi să se stabilească uniform pentru toate băncile...

„Ce privesce însă chestiunile administrative, cum ar fi acordarea împrumuturilor, stabilirea creditelor, chestiuni personale, etc., aceste vor trebui să remână cu totul exchise din agendele revisorilor, cari numai atunci și întru atât ar pute întra în examinarea lor, dacă și întru cât vor fi în deosebi recercați la aceasta prin direcțiune.

„Chestiunile administrative, precum și scontrarea valorilor, etc., să remână și în viitor exclusiv sub controlul comitetelor de supraveghiare, cariși vorputé îndepliní această misiune și la cas dacă membrii lor ar fi lipsiți de cunoștințe de specialitate în afaceri de bancă“.

Acest punct de vedere, fixat acum doi ani, îl ținem corect și astăzi, cu toate-că de atunci încoace chestiunea controlului extern a fost mult discutată de cercurile competente și a fost prezentată sub multe considerațiuni noue.

Din acea expunere de motive iasă la iveală în mod plastic și scopul adevărat al instituirii revisorilor-experti, și precisând

acest scop, vom puté alege mai cu înlesnire și mijloacele pentru realizarea lui.

Anume instituțiunea revisorilor, după cum am vėđut din cele expuse, nu are să fie un for pus preste conducătorii băncilor, ci un organ coordonat, de care acești conducători, și în deosebi adunările generale, direcțiunile și comitetele de supraveghiare, cari în mare parte se compun din membri fără cunoștințe de specialitate, să se poată folosi pentru liniștirea lor proprie și a acțiunilor și creditorilor institutului, asupra exactității și corectității gestiunei tehnice, pe cari acele organe conducătoare, în urma modului în care și a elementelor din cari se compun, nu le pot controla și apreția înse-le cu deplină siguranță.

În vederea acestui scop vom avé să aprețim și motivele înșirate de conferența revisorilor, ținută la 8 Iunie în Blaj.

Ce privesce în primul rënd posibilitatea separării și limitării agendelor tehnice de cele administrative, ni s'ar păré la acest loc cu totul inutilă și irelevantă discutarea chestiunii, dacă aceea separare se poate face ori nu *în teorie*, cât timp nu încape îndoială, că o asemenea separare și limitare, se poate face fără nici o greutate *în praxă*, înșirându-se taxative acele chestiuni, asupra căroră revisorii experți nu vor avé să-și extindă activitatea decât la cererea specială a Direcțiunii institutului. Chiar această designare a limitelor lucrării revisorilor avea să fie o parte a regulamentului ce li s'a cerut. În această privință nu vedem deci nici o greutate.

Al doilea motiv al experților a fost, că la censurarea unui bilanț e inomis de lipsă a cunoasce și „originea“ singuraticelor pozițiuni. Asupra acestei chestiuni credem însă că cercurile conducătoare în ori-ce cas vor fi mai bine orientate, decât s'ar puté orienta în timp de câte-va oare singuraticii revisori, cari în mare parte nu vor cunoasce de fel ori numai în măsură insuficientă referințele locale sau preste tot împejurările date, în cari are să lucreze institutul.

Astfel, spre exemplu, conducătorii băncilor și controlorii legali ai acestora în cele mai multe casuri vor scí apreția, și fără cunoștințe speciale de contabilitate, cu mult mai bine decât revisorii-experti, dacă modalitățile acordării împrumuturilor sau a fixării creditelor se face ori nu în condițiuni corėspondătoare scopului.

Dar ori-cum ar fi, n'avem să uităm că *nu în acest scop se proiectează instituirea revisorilor experți*, cari nu au decât să controleze exactitatea acelor lucrări, pentru a căror înde-

*) A se vedé Nr. 15, 16, 24, 26, 27, 31, 32, 33 și 34 ai „Rev. Econ.“ din 1903.

plinire și apretiare se recer cunoștințe tehnice speciale, pe cari membrii adunărilor generale, ai direcțiunilor și comitetelor de supraveghiere astăzi de fapt numai excepțional le posed și a căror însușire, cel puțin deocamdată, nu se poate cere dela toți aceia cari fac parte din acele corporațiuni.

Și stând lucrurile astfel, nu putem accepta nici al treilea motiv înșirat de conferența revisorilor-experti, că nu ar pute primi *responsabilitatea* pentru o censurare mecanică „de șablon“ a bilanțurilor.

Responsabilitatea nimănui nu poate trece preste limitele autorizării ce a primit, și în cazul dat, dacă experții însărcinați a controla: că oare un bilanț este compus exact după regulile contabilității și a tehnicei de bancă, vor răspunde afirmativ, și s'ar constata ulterior că creditele au fost votate în mod ușuratic sau obligațiunile și cambiile au fost falsificate, — de sigur nu ar trage nimeni la răspundere pe revisorii-experti, ci singur numai pe aceia cari vor fi abusat de încrederea ce li-s'a dat.

Din contră acceptarea punctului de vedere al Conferenței din Blaj ar tăia adenc în autonomia singuraticelor bănci, ar fi simțită ca o asuprire neîndreptătită și ar compromite a priori instituțiunea proiectată, de care între astfel de împrejurări de sigur nu s'ar folosi decât foarte puține dintre institutele noastre.

În vederea acestora Delegațiunea Băncilor nu va pute propune Conferenței, să abandoneze punctul de vedere ce l'a ocupat în 1901, și această fără îndoială va susține întru toate dispozițiunile luate în trecut. Va regreta numai, că realizarea instituțiunii proiectate a suferit o întârziere atât de însemnată.

Asociațiunea regnicolară a institutelor de bani ungare, societate pe acțiuni.

(„*A magyar pénzüzetek országos szövetsége r. t.*“)

Referitor la institutul acesta, precum se scie în înființare în Budapesta, revista financiară „Spar- und Renten-Zeitung“ din Viena publică articolul de mai jos, pe care-l reproducem în întregime, pentru informațiunea cetitorilor nostri și în special a acelor institute de bani române, cari au intrat în legături mai intime cu numita bancă.

Eată articolul din chestiune:

Motto: „*Vulturul zboară singur, Cioarele în cârduri.*“

Ne este imposibil să alungăm din cugetul nostru ideea, că sborul de Icarus al fantasiei fundatorilor acestei bănci a trecut preste punctul său de culminațiune și că sub forța unor împrejurări neplăcute gra-

vitează în jos. Fapt este, că lucrările preparative pentru înființarea acestui institut înaintează de tot încet; asemenea este fapt, că fundatorii își modifică mereu decisiunile luate la început în scopul fondării acestei întreprinderi, din care cauză deșteaptă în aderenții lor juste temeri, că inițiatorii nu au puterea și iscusința de a duce acțiunea inaugurată spre un sfârșit bun.

Capitalul social al băncii de sus s'a preliminar, precum se scie, la început la K 10.000,000 și când domnii inițiatori s'au speriat înșiși de curagiul, ce l'au avut când au preliminar o sumă atât de mare, — atunci au redus capitalul social la jumătate. Condițiunile de participare au fost astfel fixate, că băncile provinciale trebuiau să subscrie și cumpere acții de ale noiei bănci în sumă de 5% ale capitalului lor social și al rezervelor lor. Când condițiunea aceasta imperativă n'a dus la rezultatul dorit, inițiatorii au făcut institutelor de bani provinciale, cari funcționează ca agenturi ale Băncii austro-ungare, „favorul“ de a subscrie atâtea acțiuni, câte voiesc. — Dar când nici aceasta nouă concesiuone pârîntescă n'a fost în stare a captiva băncile, „favorul“ de a participa la fondare cu atâtea acțiuni câte voiesc s'a extins asupra tuturor băncilor din provincie. Așa dară fundatorii au ajuns acolo, de unde trebuiau să înceapă.

Aceasta retragere treptată, mascată prin numeroase scrieri volante, ursorii, articole de ziare și corespondențe, ar oferi material bun de persiflat. Dar este departe de noi a face glume asupra unor lucruri serioase. La fondarea acestei bănci s'au comis o mulțime de greșeli, pe cari ați nimeni nu le mai poate repara. Acțiunea de fondare s'a inaugurat într'un timp când afacerile de bancă propriu zise au stagnat și scurt timp după-ce Banca industrială și comercială („Ipar- és kereskedelmi-Bank“), înzestrată cu mijloace materiale puternice, a trebuit să cadă în urma operațiunilor sale greșite, să-și recunoască incapacitatea de existență și să licuizeze; cu un cuvânt într'un timp, când spiritele intimidat ale capitaliștilor au perhorrescat cumpărarea de acțiuni și au preferit rentele mai puțin rentabile, dar sigure.

La fondarea noului institut însă s'a comis, afară de aceasta și o mare greșală tactică, întrucât el s'a prezentat ca un institut de concurență al băncilor deja existente, propunându-și a acuira împrumuturile ipotecare ale băncilor provinciale pe calea cesiunii și a concentra la el reescomptul cambiilor din provincie; a întrelăsat însă de a intra în contact colegial cu celelalte institute de bani din capitală și prin aceasta și-a creat deadreptul o poziție separatistă.

Consecvențele desavantagioase ale acestei „splendid isolation“ voluntare însă se vor arăta cu atât mai mult, cu cât banca centrală proiectată va fi exchisă dela afacerile consorțiale și dela sprijinul moral reciproc, ce și-l dau celelalte institute de bani din capitală în cas de necesitate.

Și dacă micile bănci provinciale, avisate la sfatul și sprijinul băncilor lor de reescompt de până acuma, se vor informa dela acestea în ce privesc eventuala lor participare la nou înființanda bancă, — răspunsul va fi cu tot dreptul nefavorabil și aceasta nu pentru a slăbi ori delătura o concurență neplăcută, ci numai pentru a reduce la adevărata lor valoare reclamele arogante ale comitetului fundator.

Dacă vom examina programul băncii centrale, încă vom ajunge la un rezultat caracteristic. După părerea noastră între marginile promisiunilor, ce le fac fundatorii și între cele ale posibilității, de a împlini cele promise, curge un fluviu lat, adencimea că-

ruia trebuie mai întâiu sondată, al căruia conținut trebuie să fie analizat. Ce oferă la adecă banca centrală? Nimic altceva decât un credit garantat prin o acoperire solidă. Dacă suntem bine informați și nu ne înșelăm în presupunerile noastre, apoi ni se pare că am mai auzit cândva și undeva, că pe calea aceasta și sub aceleași rezerve se poate câștiga credit și la alte bănci; numai cu deosebirea, că celelalte bănci cu prepotența lor materială îndouăspredețită și îndouădețită, sunt mult mai capabile și prin urmare distribuiesc deja de mult cu profuziune fructele și roadele acelui pom, ale căreia semințe de constituție problematică, noua bancă voiesce să le samene d'abia de aci înainte; cumcă noua bancă se presintă lumii cu toate apucăturile unui patron plin de bunăvoință și nu ca un pețitor, amintim numai în treacăt.

Mult mai plăcut ne ating punctele morale din programa băncii de care ne ocupăm; ar fi numai de dorit, ca punctele acestea să se completeze prin unele clausule clarificatoare, anume prin ce mijloace crede banca a-și realiza nisuițele ei de innobilitare și a sana relele existente. Va veni în puterea mandatului, ce însăși și l'a dat cu pași majestatici și se va impune băncilor sau va începe după modelul armatei feminine a saluștilor din Londra cu pioase cântări de convertire; va folosi mijloace secrete simpatetice-suggestive spre a ajunge la rezultate telepatiche sau va impregna aerul din birourile institutelor infectate cu ceva materii corosive, spre a extermina baccilul ignoranței, incapacității și inconștientității?

Răspunsul îl așteptăm cu atât mai vârtos, cu cât altcum trebuie să ajungem iarăși la concluziunea, căreia i-am mai dat odată expresiune la acest loc, că prosperitatea tuturor institutelor de bani depinde totdeauna numai de valoarea manipulațiunii interne. La cas când banca proiectată nu ar ajunge a se inființa, ceea-ce nu este total exchis, aceasta ar fi o nouă dovadă, că crassa ignoranță a comitetului fondator n'a fost conturbată de loc prin experiențe culese la fondări de banci.

Conform celor mai noue sciri, sosite din Buda-pesta, institutul central al băncilor provinciale (în formă de societate pe acțiuni) pentru inființarea căreia s'au folosit de un timp încoace toate mijloacele agitatorice, n'a prea aflat spriginitori la institutele de bani mai de seamă din provincie. Antreprenorii vor arangia după toată probabilitatea o inmormântare de clasa primă acestui proiect favorit al lor. Acțiunea paralelă pentru constituirea unei asociațiuni regnicolare a caselor de păstrare provinciale pe base pur morale, din contră, va ave probabil deja în scurt timp succes. Statutele sunt deja compuse și constituirea este proiectată în cursul lunei viitoare. Numărul institutelor provinciale, cari și-au anunțat participarea este în creștere și va ajunge în curând a doua sută.

Vincularea depozitelor spre fructificare.

Se înțelege de sine, că fie-care om caută sau cel puțin ar trebui să caute a-și griji bine averea și a o feri de înștrăinare. Pericolului de a fi înștrăinate sunt expuse mai cu seamă acele obiecte, la cari nu se poate constata imediat, la prima vedere, că fac parte din averea unei anumite persoane și aceasta se întâmplă cu deosebire la obiectele de valoare. Precum la o monetă de aur nu se poate constata prin câte mâni

a trecut și că oare posesorul ei actual de fapt este proprietarul ei legitim ori nu, tot astfel nu se poate constata, de cele mai multe ori, dacă prezentătorul unui libel de deposit este proprietarul lui legitim ori nu. Libelele de deposit, după natura lor, sunt hârtii de valoare la portor și prezentătorul lor este a se privi ca proprietar legitim, dacă nu cumva subversează oare-cari impregiurări, cari ar arată contrarul.

Funcționarii casselor de păstrare nu sunt obligați a cerceta, dacă cel-ce presintă libelul pentru ridicarea depositului, este de fapt proprietarul legitim ori nu. A constata lucrul acesta este, de cele mai multe ori imposibil, căci prezentătorul libelului fiind necunoscut, nu se poate ști dacă este identic cu X, Y sau Z scris pe libel; afară de aceasta, libelele de deposit se fac în multe casuri cu predilecțiune pe nume fictive, o urmare a setei de a ști totul a organelor financiare ale statului. Se mai întâmplă adese-ori și aceea, că libelul de plată se folosește ca mijloc de plată, și un astfel de libel, trece cu numele deponentului original pe el, în mâni străine. Cel-ce a primit libelul de deposit drept plată, ar mulțami frumos dacă ar trebui să-și documenteze în modul usitat dreptul de proprietate asupra libelului, trecut eventual deja prin mai multe mâni, ceea-ce de multe-ori ar fi de fapt imposibil.

Deoarece-ce din motivele acestea se poate întâmpla ici-colea, ca să se presinte spre plată, întreagă ori parțială, libele de deposit înștrăinate, furate ori găsite, este în interesul fie-cărui deponent, de a lua măsuri, ca persoanele nechemate să nu poată face pe cale ilegală ridicări din depositul său. Spre scopul acesta servește *vincularea*. Trebuie să admit, că vincularia este o noțiune în general cunoscută, și cu atât mai mult trebuie să-mi exprim mirarea, că în timpul din urmă diarele s'au ocupat adeseori cu chestiunea asigurării depozitelor spre fructificare, fără însă de a lua în considerare vincularia, care este un vechiu și probat mijloc profilactic contra abuzurilor. Impregiurarea aceasta m'a îndemnat, de a tracta mai pe larg aceasta chestiune fără indoială de mare importanță, atât pentru bănci cât și pentru deponenți. Gruparea și explicarea diferitelor moduri de vinculare până acum — durere — prea puțin introduse la casse de păstrare, deși aceasta s'ar pute face fără greutate și ar oferi deponenților absolută siguranță contra abuzurilor, merită la tot cazul atențiunea conducătorilor casselor de păstrare.

Sub vinculare se înțelege în general restringerea dreptului de dispozițiune asupra obiectului vinculat. Iar vincularia depozitelor spre fructificare însemnează luarea de astfel de dispozițiuni din partea deponentului, prin cari libelul de deposit excepțional își perde însușirea de hârtie de valoare la portor. Vincularia libelelor de deposit se poate face în multe feluri. Anume:

a) Cea mai extremă vinculare este aceea, când deponentul pune condițiunea, ca până la revocare ori înainte de o anumită întâmplare, resp. până la un termen fixat, banca să nu poată face nici o plătire asupra libelului, nici chiar însuși deponentului. Vincularia aceasta este cea mai sigură, căci sub durata ei, nici posesorul legitim, nici cel ilegitim nu poate realiza libelul de deposit.

La o vinculare făcută cu condițiunea de a pute fi revocată, se înțelege, este de lipsă ca deponentul, îndreptățit la revocare, să fie personal cunoscut la cassa de păstrare, căci altcum trebuie să se legitimeze în mod corăspundător. Proprietarul libelului de deposit se consideră de regulă îndreptățit a revoca vincularia,

dar sunt casuri, în cari nici însuși proprietarul nu o poate face aceasta. Anume nu pot revoca vincularea minorului și curandii. Acest mod de vinculare este recomandabil deosebi în casuri de absență îndelungată, căci libelul de deposit vinculat poate rămâne fără nici o teamă în puilul mesei, fiind deponentul sigur, că chiar prezentându-l cineva, banca nu face asupra lui nici o plătire;

b) Alt mod de vinculare este, când se pune condițiunea, ca plățiri din deposit să se facă numai la mâna unei anumite persoane sau ca plățirile să se poată efectui numai cu prealabila învoire a cuiva. Persoana nominată sau trebuie să fie cunoscută la institutul respectiv sau să se legitimize în modul usitat. Se poate stipula și aceea, ca afară de deponent, plățiri să se facă numai la persoane provădute cu plenipotență în regulă dela proprietarul depositului. Ori se poate stipula, ca la persoane necunoscute funcționarilor băncii, plățiri să se facă numai contra subscrierilor lor proprii; în cazul acesta cu ocaziunea deschiderii contului, adevă a primei depuneri, deponentul are să-și presinte semnătura, care se păstrează la bancă provădută cu Nr. contului de deposit. Vinculările acestea sunt foarte practice, fiind-că oferă deponentului la tot cazul scut contra abuzurilor comise de persoane nechemate;

c) O vinculare specială este aceea, conform căreia depositul se plătește numai contra unei lozințe a deponentului. În cazul acesta deponentul are să aleagă cu ocaziunea primei depuneri o lozință, care se notează la contul respectiv de deposit, iar plățiri nu se fac decât numai la mâna aceluia, care scie lozinca. De importantă este la această vinculare, ca proprietarul legitim al libelului de deposit să nu uite lozinca și să nu o comunice nimănui, căci altcum hoțul, care a aflat lozinca poate ridica depositul fără nici o pedecă și vincularea devine ilusorie pentru deponent. De altă parte iarăși, vincularea aceasta pentru aceea este mai avantajoasă, când plățirea are să se facă numai la mâna anumitei persoane ori a unui plenipotențiat, că în cas de morb ori absență proprietarul legitim poate dispune mai ușor de banii sei, prin intervențiunea unei persoane de încredere, căreia îi comunică lozinca;

d) O altă vinculare specială este aceea, pe care o aplică de regulă autoritățile orfanale cu privire la depozitele minorilor. Nisuița autorităților orfanale merge într'acolo, ca capitalul minorilor să rămână intact și numai interesele să se plătească la mâna aceluia, care are să se îngrijească de minorii respectivi. Spre scopul acesta libelul de deposit rămâne în păstrarea scaunului orfanal, iar banca liberează niște așa numite *libele de interese*. Pe pagina primă a acestor libele se află autorizația scaunului orfanal de a se plăți interesele decădute unei anumite persoane, care este obligată a presenta libelul de interese la bancă pentru înscrierea decisiunii autorității orfanale în cartea de depozite, ceea-ce are să se confirme din partea institutului respectiv și pe libelul de interese.

Cel îndreptățit poate ridica în cazul acesta interesele anuale fără nici o dificultate, având a se nota aceasta în libelul de interese; capitalul însuși are să rămână însă intact. Când minorii au ajuns majoritatea, scaunul orfanal cere înapoi libelul de interese dela tutor și îl predă celui îndreptățit, împreună cu libelul de deposit, devinculând totodată depositul printr'un decis. Înainte de a fi primit un astfel de act, nu este îndreptățită cassa de păstrare a plăți capitalul nici chiar

în cazul când i-s'ar presenta libelul. Mai simplu se pot vincula depozitele orfanilor așa, că scaunul orfanal lasă libelul de deposit la cel îndreptățit a ridica interesele, dar însciintează totodată cassa de păstrare, că fără asemnarea scaunului orfanal să nu plătească nimic din capital, iar interesele numai persoanei numite în decis, care va avé să se legitimize la fie-care ridicare cu decisul scaunului orfanal. Procedura aceasta este la tot cazul mai simplă și cu toate acestea practică. O astfel de vinculare se poate ordona sau până la un termin anumit sau până la revocare din partea autorității orfanale competente.

Trecând acum la foloasele, ce rezultă din vincularea depozitelor spre fructificare, se vor afla lesne avantajele, ce oferă deponentilor. Proprietarul legitim al libelului de deposit vinculat poate fi liniștit, că fără scirea și învoirea lui nimeni nu se poate atinge de banii sei. Iar vincularea este atât pentru deponent, cât și pentru institut foarte simplă, căci clausula de vinculare dorită trebuie introdusă numai la contul respectiv, pe când pe libel se pune numai indicațiunea „vinculat“, în care cas o persoană nechemată se va feri a presenta un astfel de libel spre plată, căci s'ar prinde însași în cursă.

De altă parte iarăși indicația „vinculat“ de pe libelele de deposit va îndemna pe cei-ce sunt aplicați a primi asemenea libele drept plată ori ca amanet, de a pretinde înainte de toate devincularea depositului. Este recomandabil de altcum, ca înainte de a primi ca amanet ori a cumpăra un libel de deposit, respectivul să se informeze la bancă, dacă depositul din chestiune nu este cumva vinculat; aceasta trebuie să se facă și în cazul acela, când pe libel n'ar fi indicat cuvântul „vinculat“. Căci indicația aceasta nu este absolut obligătoare pentru institut și poate, la dorința deponentului, să nu se facă de loc, fără ca din cauza aceasta vincularea să-și peardă validitatea; afară de aceasta, un falsificator iscusit poate ușor depărta indicația de pe libelul de deposit.

Vincularea depozitelor cauzează inconveniente numai pentru un cas de moarte. Inconvenientele acestea însă le poate delătura cu înlesnire judecătoria lășămentară, chiar și în cas când deponentul decedat n'ar fi făcut încă în viață dispozițiunile de lipsă. Și dacă totuși s'ar întempla ca libelul referitor la un deposit vinculat să se peardă ori fure, proprietarul poate aștepta liniștit finalizarea procedurii de amortizare, când libelul perdut ori furat se declară judecătorește nimicit și banca îi liberează un duplicat de libel. Dacă din contră îl ajunge pe proprietarul unui deposit nevinculat nenorocul de a-și perde libelul, atunci respectivul va fi scutit de daună, numai dacă are timp să însciinteze cassa de păstrare despre disparițiunea libelului seu și de a dispune ulterior vincularea depositului.

Care mod de vinculare să se aplice, aceea depinde de împregiurări, de relațiunile de traiu ale deponentului și de predilecția față de una sau cealaltă modalitate. Cassele de păstrare însă trebuie să admită în regulamentele lor de afaceri fie-care din modalitățile de vinculare de mai sus, căci toate sunt simple și se pot pune în aplicare fără a îngreuna manipulațiunea.

(După „Magyar Pénzügy“).

Dr. F. Mussoni,

directorul Cassei de păstr. din Salzburg.

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 8 Octobrie 1903.

În butul situațiunii politice interne nesigure, dar sub influința situațiunii pieței internaționale de bani, discontul privat s'a redus în *piata internă de bani* dela $3\frac{7}{16}$ — $3\frac{1}{2}$ % mai întâiu la $3\frac{5}{16}$ %, apoi la $3\frac{1}{4}$ % și aceasta din cauză că cu ultimo cererea de bani n'a fost atât de intensivă precum s'a așteptat. Cambiile vieneze de prima bonitate s'au discontat cu $3\frac{1}{4}$ %, cambiile de bancă budapestane cu $3\frac{5}{16}$ — $3\frac{3}{8}$ %, cambiile de ale morilor cu $3\frac{1}{2}$ % și cambiile comerciale de portoliu dela $3\frac{3}{4}$ % în sus.

Asemenea s'a redus etalonul contra tuturor așteptărilor și în *piata externă de bani*, anume în Berlin cu $\frac{7}{8}$ % și în Londra cu $\frac{1}{2}$ %. Astfel discontul privat a fost în Berlin $3\frac{7}{8}$ — 3 %, în Londra $3\frac{7}{8}$ % și în Paris $2\frac{1}{8}$ — $2\frac{1}{2}$ %.

AGRICULTURĂ.

Situațiunea agricolă.

În *Ungaria*. Conform raportului publicat de ministerul ung. de agricultură situațiunea agricolă a Ungariei la 30 Septembrie a. c. era următoarea:

În decada a doua a lunii Septembrie timpul a fost în genere uscat și dulce, cu excepțiunea câtorva nopți răci. În unele regiuni au fost și ploii. Timpul uscat a favorizat lucrările de câmp și căratul recoltelor, din contră în urma uscăciunii pământului aratul și semănatul în multe locuri nu s'au putut face. Din multe locuri s'a anunțat sporirea șoarecilor. Dintre soiurile de cereale tomatice *sécara* a fost în partea cea mai mare semănată și parțial a și răsărit bine. Cele mai multe *sămănături de rapiță* în urma uscăciunii sunt defectuoase, și numai ici-colea sunt în situațiune satisfăcătoare. *Cucuruzul* s'a copt în partea cea mai mare a țării și în multe locuri culesul s'a sfințit. Recolta nu corespunde pretutindeni așteptărilor și în genere e mijlocie. *Cartofii* tomatice în partea cea mai mare au rămas mici și rezultatele recoltei sunt foarte diferite. În genere recolta e mijlocie și submijlocie. *Legumile și păstăioasele* s'au recoltat. Diferitele soiuri de *varză* au rămas puțin desvoltate din cauza secetei și diferite insecte le-a cauzat stricăciuni. *Napii de zahăr și de nutreț* au rămas îndrăt și ei în urma secetei. Resultatul cantitativ este satisfăcător, cel calitativ e bun. Ultima cositură a *trifoiului și lufenei* pe lângă toată seceta ce a domnit a dat în multe locuri rezultat bun în deosebi în privința calitativă. *Otavă* în livezi a fost puțină, dar bună. *Păsune* pentru vite este de tot puțină. Seceta a favorizat coacerea *strugurilor*. Recolta în privința cantitativă este în genere slabă sau mijlocie, calitatea însă promite a fi bună pretutindeni. În locurile aședate oamenii se plâng asupra putredirii *strugurilor*. *Prunele* au dat recoltă bogată, *merele și perele* recoltă mijlocie, *nucile* recoltă slabă.

În *România* situațiunea era deja la finea lunii trecute foarte îngrijitoare. „Amicul agricultorului“ ne spune:

Seceta care domnesce nu poate să fie decât fatală... viitorului an agricol, în special recoltei plan-

telor de toamnă. Seceta e mare și lipsa de ploaie e de mult simțită. Rapița pusă e mult amenințată, iar sămănături de grâu, săcară, oarze de toamnă nu se pot face din cauză că pământul e tare și nu se poate ara... Timpul pentru culesul porumbului și viilor e favorabil. Seceta însă a redus simțitor atât recolta porumburilor cât și pe aceea a strugurilor. Mult rău a făcut seceta și pășunilor; vitele suferă lipsă de pășune și li se dă nutrețe recoltate. Ploaia este foarte mult dorită de toți cultivătorii din țeară.

COMUNICAȚIUNE.

Veniturile căilor ferate locale din Ungaria.

Totalul incasărilor la cele 127 căi ferate locale, cari posed în total o rețea de 8487 kilometri, se evaluează în luna Iulie a anului curent la K 3.027,009 față cu K 2.938,855 ale anului trecut. Pe kilometru vin K 357 (față cu K 355). Totalul incasărilor în intervalul dela 1 Ianuarie până la 31 Iulie a. c. se evaluează la K 20.581,011 sau K 2437 pe kilometru, și arată față de același period al anului trecut o creștere de K 1.399,649; creșterea provine parte din lungirea rețelelor căilor ferate locale existente, parte din construirea de linii noi în lungime de circa 170 de kilometri, parte din creșterea circulațiunii. S'au transportat în total 14.973,170 persoane dela cari s'au încasat K 8.308,634, mai departe 4.878,964 tone mărfuri încasându-se K 12.272,377. Din cele 127 căi ferate locale 96 se află în administrațiunea căilor ferate ungare de stat. Considerând lungimea liniilor, mai mult s'a încasat pe linia vicinală Petroșeni—Lupeni K 17,718 pe kilometru; la locul al doilea stă linia Budapest—Szent-Lőrincz cu K 16,390; la locul al treilea linia Budapest—Budafok cu K 13,399 pe kilometru.

—u.

CRONICA.

Datoria flotantă de stat. La finea lui Septembrie 1903 au fost în circulațiune note de stat à fl. 5.— în valoare de fl. 1.262,355.— și note de stat à fl. 50.— în valoare de fl. 1.585,103.— care sumă este a se rescumpăra conform art. de lege XXXI 1899 e speșele comune ale celor două țări dualiste. În cursul lunii Septembrie a. c. s'au răscumpărat și nimicit note de stat à fl. 5.— în sumă de K 142,505.— și note à fl. 50.— în sumă de K 32,000.—

♁

Asociațiunea regnicolară a institutelor de bani din Ungaria. Membrii comisiunii regnicolare aleși la timpul său pentru înființarea Asociațiunii de sus au fost convocați pe 10 l. c. la o ședință la Budapesta pentru discutarea statutelor și a altor chestiuni în legătură cu înființarea Asociațiunii.

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„*Furnica*“ institut de credit și de economii societate pe acțiuni în Făgăraș a convocat pe 28 Octobrie a. c. o adunare generală extraordinară, al cărei obiect va fi completarea statutelor cu un nou § referitor la sistemisarea unui post de director executiv și modificarea §§ 46 și 78 din statute. Doritorii de a participa la adunarea generală au săși depună acțiunile eventual dovedile de plenipotență, cel mult până la 27 Octobrie a. c. la cassa societății ori la „Albina“ din Sibiu.

*

„Păstorul“ institut de credit și de economii soc. pe acțiuni în Timișoara. Scirea, că Timișoara va avea în curând încă o bancă românească, adusă la timpul său de ziarele noastre și întipărită în multe cercuri cu rezervă, se confirmă. Precum cetim anume într-o frunză revistă financiară maghiară, dl Pavel Rotariu, fostul director executiv al „Timișanei“, de fapt să străduiescă a pune la cale înființarea unei noue întreprinderi financiare românești în Timișoara care va purta firma de sus și va fi înzestrată cu un capital social de K 160,000— împărțit în 400 acțiuni à K 400—.

Pe cât ne bucurăm ori de câte-ori avem ocaziunea a înregistra inaugurarea unei noue acțiuni românești, adevărat salutare, merită a contribui la înțărirea noastră pe terenul economic, pe atât de mult trebuie să desaprobam inițiativa luată de dl Rotariu pentru înființarea „Păstorului“ și aceasta nu din oarecari motive personale, ci numai fiindcă suntem pătrunși de convingerea, că înființarea unui al treilea institut de bani românesc în Timișoara nu corespunde unei trebuințe reale, cele două bănci românești deja existente, („Timișana“ și „Corona“) fiind suficiente pentru satisfacerea trebuințelor de credit ale populației române din Timișoara și împrejurime, care și ea este bogată în institute de credit românești și străine. Risipirea forțelor noastre economice, a căroră concentrare este o necesitate, astăzi mai mult simțită ca ori când, — numai și numai pentru a satisface ambițiunea personală a singuraticilor ori pentru a servi interesele unui grup, trebuie să o combatem nu numai noi, ci ori-ce om nepreocupat, care doare sincer înaintarea și consolidarea noastră pe terenul economic-financiar.

De altcum „Păstorul“ — dacă preste tot se va putea înființa — după părerea noastră puține șanse de reușită va avea, alegându-și drept sediu un centru, în care pe lângă două institute de bani românești, mai funcționează încă o filială a Băncii Austro-Ungare și 18 institute de credit, dintre cari unele vechi și puternice, cu capitaluri sociale considerabile, cum este de exemplu: „Temesi agrár takarékpénztár r. t.“ cu capital de K 1.200.000, „Temesvári első takarékpénztár cu K 800.000, „Délmagyarországi gazdasági bank r. t.“ cu K 500.000 etc. etc.

Bursa de București.

Cursul din 7 Octobře 1903.

	vinde Lei	
Renta amort. 1881 de 5 ^o / _o	101	
„ „ 1892 5 ^o / _o	100	
„ „ 274 mil. 4 ^o / _o	87 ¹ / ₄	
„ „ 1898 4 ^o / _o	87 ¹ / ₂	
Fonc. rurale 5 ^o / _o	100 ³ / ₈	
„ „ 4 ^o / _o	89 ¹ / ₄	
Seris. fonc. urb. București 5 ^o / _o	89 ³ / ₄	
„ „ Iași „ „	83 ¹ / ₂	

Bursa de mărfuri din Budapesta.

Cursul din 7 Octobře 1903.

	per 50 kg. vinde	
Grâu de Bănat	7:35—7:75	
„ „ Tisa	7:40—7:90	
„ „ Pesta	7:30—7:80	
„ „ Alba-reg.	7:40—7:85	
„ „ Bacica	7:45—7:70	
Secară	6:05—6:25	
Orz	5:40—5:70	
Ovăș	5:45—5:70	
Porumb	6:05—6:25	
Rapiță	10:50—11:—	
Untură de porc B-Pesta	69—	
Slănină (clisă)	57:50—58:50	

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul din 7 Octobře 1903.

%	V A L O R I	Viena vinde	Bpesta vinde
	Datoria publică comună.	v. cor.	p. 100 K
5	Renta unit. în hârtie, Mai, Nov., 16 ^o / _o dare	100-20	100-75
5	„ „ arg. Ian., Iulie. 16 ^o / _o „	100-15	100-75
4	Losuri d. a. 1854 à fl. 250— v. c. 20 ^o / _o „	179—	175—
5	„ „ 1860 à fl. 500— „ 20 ^o / _o „	153-50	154—
5	„ „ 1860 à fl. 100— „ 20 ^o / _o „	184—	185—
—	„ „ 1864 à fl. 100— „ 20 ^o / _o „	254—	252—
	Datoria publică austriacă.		
4	Renta austr. aur., scut. de dare	119-75	119-75
4	„ „ Cor.	100-20	100-25
3 ¹ / ₂	„ „ de invest.	91-75	—
	Datoria publică ungară.		
4	Renta ung. aur. scut. de dare	118-50	118-80
4	„ „ Cor. „ „	98-05	98-30
3 ¹ / ₂	„ „ „ „ „ „	89-60	89-50
—	Impr. ung. cu premii à 100 fl. „ „	207—	210—
4	„ p. regul. Tisei sc. de dare	156-50	157—
4 ¹ / ₃	Oblig. de regali croat-slav.	101-60	102—
3	Impr. p. regul. Porților de fier	86-50	86-25
4	Oblig. rurale croato-slavone	98—	98-40
4	„ „ ungar	98-45	98-40
	Alte datorii publice.		
5	Los. p. regularea Dunării, à 100 fl.	284-75	—
4	Obl. Soc. Temes-Bega	98-10	97-50
5	Impr. cu prem. al orașului Viena	104-80	—
2	„ „ sârbesci à 100 fr.	91—	—
—	Oblig. cu premii a C. fer. turc. à 400 fr.	121-50	—
—	Impr. bulgar 1889	106-90	106-25
	Serisuri fonciere și a. a.		
4	Instit. de Cred. fonc. austr.	100-50	—
3	„ „ „ „ cu premii, 1880	293-50	—
4	Banca austro-ungară 40 ¹ / ₂ ani	101-85	101-95
4	„ „ 50 ani	—	101-95
4 ¹ / ₃	Banca com. ung. Pesta	100-70	101—
4 ¹ / ₂	Obl. com. ale Băncii com. ung., Pesta, repl. 110 ^o / _o în fl.	106-25	106-25
4	Obl. com. ale Băncii com. ung., Pesta, 50 ¹ / ₂ ani	99-85	101—
4	„ „ I Casse de păstr. patriot., Pesta	97-35	98-60
4	Inst. de credit fonciar ungar	99-30	99-75
3 ¹ / ₂	„ „ „ „ „ „	99-70	89-40
4 ¹ / ₂	Banca „ hipotecară „ ungară „	100-80	101—
4	„ „ „ „ „ „	100-80	99-50
4	„ „ „ „ cu premii	263—	131—
3 ^o / _o	Banca hip. ung. cu premii	—	113-25
5	Albina, Sibiu	—	102—
4 ¹ / ₂	Cassa de păstrare Sibiu, em. IV.	—	102-50
4 ¹ / ₂	Inst. de credit fonciar Sibiu, em. VI.	—	102-25
	Losuri.		
	Basilica, à fl. 5—	19-70	19-50
	Credit, à fl. 100—	464—	454—
	Clary, à fl. 40— v. c.	177—	—
	Buda, à fl. 40—	174—	175—
	Pálffy, à fl. 40—	168—	171—
	Crucea roșie austriacă, a fl. 10—	53-75	55—
	„ „ ungară, à fl. 5—	27-25	27-50
	Rudolf, à fl. 10—	68—	—
	Salm, à fl. 40— v. c.	234—	—
	Salzburg, à fl. 20—	80—	—
	St. Genois à fl. 40— v. c.	280—	—
	Impr. cu prem. al oraș. Viena, 1874	520—	—
	Triest, à fl. 50—	250—	—
	„Jó sziv“, à K. 4—	—	10-50
	Valute.		
	Galbini austr. sau ung.	11-40	11-43
	„ c. reg.	11-38	11-33
	Napoleond'or (20 frci sau 8 fl. v. a.)	19-05	19-05
	20 Marce germ. aur	23-54	23-53
	Ruble rusești de hârtie per bucată	—	2-54
	Bilete germ. 100 M.	117-42	117-60
	„ franc. 100 Fr.	—	95-30
	„ ital. 100 Lire	95-25	95-40
	Ruble, bilete, 100	254—	—
	Lei românești, 100	—	95-50

Prețul per bucată